

Diversi Tractatvs

Coloniae Agrippinae, 1629

Qvæstio III. Quomodo Confessarius se gerere debeat cum Sagis à Iudice
captis, vel condemnatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61359)

cunque pœnitentis directè, vel indirectè significare ei liceat : ideoque quæ coram Confessario tanquam Dei Vicario peccata falsa fuerit, secretissima fore, perinde ac si nulli hominum dicta essent. Quod si Confessarij exhortatione permota confiteatur, se sagam esse; plurimum expedit, vt diligenter; & exacte exquirat quo tempore, qua occasione in tale crimen lapsa fuerit: cum enim mulieres tales in dictis suis inconstantes esse soleant, enarratis circumstantijs conuinci deinde poterunt, vt quod semel dilucidè confessæ fuerant, retractare facillè non possint. Postea examinet confessam de modo, & qualitate superstitionis; vtrum ex animo Fidei Christianæ renunciarit; Diabolum adorarit; Falsa de Deo & æternitate senserit; an rebus sacris abusa sit? hominibus nocumentum intulerit in bonis fortunæ, aut corpore? numeratiam læserit personas valde coniunctas, vt maritum, parentes, liberos; item an viros Principes, Clericos, Religiosos: idque propter censuram excommunicationis, &c. Vtrum alios seduxerit, & an hi in tali crimine persistant: quia tenetur illos ad viam veritatis reducere, aut si conuerti nolint, Magistratui deferre, sicuti docet Martinus Delrius lib. 6. *disquisit. Magic. sect. 3. §. quoad interrogatoria.* Qua tamen denuntiandi obligatione non astringetur, si exinde probabile periculum immineat in suspicionem, atque capturam veniendi.

Sed quia difficile, quamuis non impossibile, est, è potestate Diaboli eripere eos, quos sibi deuinxit inito pacto, magnam operam Confessarius adhibere debet: I. Vt agnoscere incipiant hostis infestissimi mendacia, fraudes, & falsa promissa. II. Vt abiurato diabolo, fidem, ac spem in Deum concipiant, qui peccatores omnes ad se inuitat, & reuerti volentes recipit: Eximenda enim ipsis est persuasio, quam multæ habere solèt, propter pactum inquitum, à Demone liberari non posse. qua de re Barth. Spineus *de strigibus. q. 32. III.* Frequentes preces, vt litanix Sanctorum, & variæ Collectæ; quæ si vel ab ipso pœnitente, vel alio coram ipso, spiritu fidei feruente recitentur, maximam vim habent ad Diabolum repellendum. IV. Crucis signum, sacræ imagines, & reliquiæ Sanctorum, aqua, agni Dei, & similia benedicta, de quibus *Leff. l. 2. c. 44. n. 5.* V. Frequens peccatorum confessio, facta apud eandem Confessarium, qui statum hominis cognitum habet, vt congruas interrogationes formare, & apta remedia præscribere possit. VI. Fidei Catholicæ sæpius repetita confessio, frequens recitatio symboli Apostolici.

 QVÆSTIO III.

Quomodo Confessarius se gerere debeat cum
Sagis à Iudice captis, vel condemnatis?

R Espondeo: De hac re tenenda
esse,

19

esse, quæ sequuntur: I. Consultum non est, ut Sagæ captæ ante iudiciale examen ad sacram Confessionem admittantur: quia spe liberationis consequendæ innocentiam tunc suã prædicare solent: & vix adigi possunt, ut crimen confiteantur, dum timent sibi à delatione. Quamobrem consuetudo in plerisque tribunalibus viget, non admittendi Confessarium ad Reos, priusquam omni examine expedito, noxi iudicati sint. Quamvis, nisi consuetudo prohibeat, nihil obesse videtur, quominus Confessarius prudens, etiam ante iudiciale examen, Sagas, aliosue Reos suspectos accedat, ad contritionem de peccatis suis disponat; ad patientiam & obedientiam Magistratui debitam seridè cohortetur.

II. Cauere debet, ne coram Reo reprehendat, aut in dubium reuocet modum procedendi, aut sententiam Iudicis: Igitur querimoniam, præsertim à feminis plerumque mendacibus, de iniuria ipsis facta admittendæ haud sunt: cum officium Confessarii non sit talia iudicare; sed Reos ad veram pœnitentiam disponere, ad patientiam & mortem, si ita opus sit, fortiter perferendam hortari, eorundemque Confessiones audire.

III. Expedit, Confessarium utcumque cognita habere, quæ in iudicio acta fuerunt; quæ iudicia, & probationes deprehensa, quæ mira acciderunt per aquam benedictam: agnos

Dei, &c. ut si postea per inconstantiam suam coram Confessario crimina negent, refelli possint, atque conuinci; addita exhortatione, ut in vitæ suæ termino sincerè agant coram Deo, eiusque ministro Sacerdote, neque sinant se à Dæmone decipi, atque ad æternas pœnas deduci. Ita enim fiet, ut si Sagæ virum prudentem ac grauem nanciscantur, qui non facillè earum exculationibus & querelis moueatur, denique ad cor redeant, atque ad Deum conuertantur.

IV. Si Saga Confessario fateatur crimen, statim illam examinet de modis & circumstantiis, de quibus dixi qu. præced. §. Quod si Confessarij. Postea cohortetur, & disponat illam ad veram pœnitentiam, proposita magna Dei misericordia: per quam id iam consecuta sit, ut facillè ex faucibus Dæmonum eripi possit; alioquin æternum cum ipsis arsurus: animeretur ad fortiter subeundū supplicia corporis breui tempore duratura; quibus satisfacere poterit pro peccatis suis, atque diu duraturas alterius vitæ pœnas redimere. Sin autem Saga in iudicio confessa, apud Confessarium constanter dicat se innocentem esse, & tormentorum metu confessionem extorram; si eam verum dicere, consideratis circumstantiis, arbitretur, (præsertim cum in foro interno confessionis credendum sit Reo; sicuti dicenti contra se, ita & dicenti pro se) hoc casu consolari eam potest; etiam Martyres passos fuisse im-

meritos

im meritos; pœnam hanc fore illi ad mericum, atque vberem satisfactio- nem aliorum peccatorum suorum: Interim vero scire debeat, Deum non decipi, ideoque caueat, ne si innocentem se faciat contra scientiam & voluntatem Dei, cum Diabolo perpetuum luat.

20 V. Sagam de crimine suo confes- sam examinet Confessarius, vtrum consortes, siue eiusdem criminis reas, quas nouit, Iudici prodiderit: quia ad id obligatur; vt perniciosa flagitia à Magistratu impediri, atque extirpari possint. Sin vero Saga constanter asseueret, se per inuidiam, aut ob tormentorum metum innocen- tes denuntiasse, vrgere eam debet Confessarius, exposita grauissima obligatione, vt fallam denuntiatio- nem coram Iudice reuocet; etiamsi timeat, quod ob variationem & in- constantiam noua tormenta sustine- re cogetur, sicuti constat ex doctri- na Pet. Nauar. libro 2. cap. tertio numero 251. Modo spes aliqua sit, Iudicem eiusmodi reuocationi, contra prio- rem iuratum iudicalem depositio- nem, fidem aliquam habituram. Or- dinariè enim Iudices stare solent confessione, aut denuntiatione cri- minis semel iudicialiter facta, licet reuocatio eius postea interiecto tem- poris intervallo fiat, sicuti docet Abb. in cap. sicut, numero primo de testib. Couar. 2. resol. cap. 73 Iacobus Meno- chius de arbitr. iudicium quæstion. casu 108. Binsfeld. membr. 2. conclus. 5. 5.

hæc quæstio; excepto, si deponens de crimine, postea errorem suum alleget, eius probabilem rationem afferens, sicuti docet Abb. c. praterea, num. 4. de testibus cogendis, Couar. num. 8. Menoch. numero septimo. Deinde recte admonet Delrius lib. 5. f. quinto in fine, post Couar. cit. num. 8. Si ex manifestis indicijs appareat testem, aut denuntiatorem, non ex leuitate & perturbatione animi; non prece, aut suasionem testimonium suum corri- gere, aut reuocare: etiam in crimine hæresis, & maleficij à Iudice audien- dum esse: quæ tota doctrina colligi potest ex cit. cap. sicut.

Dubitant autem Doctores, vtrum Iudex attendere, & estimare debeat reuo- cationem denuntiationis, post latam senten- tiam condemnatoriam denuntiantis, quan- do is supplicio proximus sit, innocentem personam esse, quam in iudicio falso denun- tiat? Pro parte affirmatiua quæstio- nis est; Quod instante morte nemo salutis suæ immemor censetur, sicuti docent Doctores in l. ult. Cod. ad l. Iuliam repetundarum. Ergo magna præsumptio est, reuocationem ve- ram esse, per quam proinde elidatur denuntiatio.

21 Sed negatiuam partem tenent Binsfeld. de confess. malef. memb. 2. concl. 5. 5. Videtur quod elidat. Martinus Del- rius lib. 5. disquisit. magic. sect. 5. numero quinto & alij communiter. Quia de- nuntiatio in tormentis facta, ac postea coram Iudice, & Notario ra- tificata, præsumptionem veri- tatis

tatis inducit. Ergo non eliditur per subsequentem reuocationem extrajudicialem, & non solemnem.

Ad rationem in oppositum responderetur; Denuntiationem, aut reuocationem hominis morituri (præsertim si animo perturbato sit, sicuti plerumque esse solent, qui ad supplicium ducuntur) non efficere præsumptionem certam, sicuti colligitur ex l. si quis in graui, §. 1. ff. ad SC. Syllanianum, vbi dicitur; Quod vulnerato non creditur, si mox decessurus dicat, se à Titio percussum fuisse; nisi id aliter probari possit.

23 Nihilominus, si Saga constanter Confessario ingerat, quod personam innocentem denuntiat; permittere illi, imo suadere poterit, vt publice coram populo retractet: tum quia tali reuocatione conscientiam criminis commissi pacatiorem reddet; tum quia negari non potest, talem reuocationem apertè coram Deo teste factam à morituro, aliquatenus debilitare priorem denuntiationem: vt si alia etiam indicia commissæ antea falsitatis accedant, contra denuntiatam personam procedi non debeat.

Ex dictis porro colligitur: Quod Confessarius operam suam frustra locabit, imo querimoniam, aut scandalali occasionem præbebit, si post mulieris supplicium significet Iudici, eam in extremis reuocasse denuntiationes: cum Iudices eiusmodi reuocationem non acceptent, plus fidei habentes iudiciali antea legiti-

mæ factæ denuntiationi, quippe per quam quodammodo ius ipsis quaesitum est: quam extrajudiciali, eique non probatæ reuocationi.

His adde, quod Confessarius sigillum sacramentale violaret, si non accepta prius licentia, aut non declarata voluntate penitentis, Iudici, vel alteri cuiusque significaret innocentiam personæ denuntiatæ: eo ipso significans iniuriam personæ denuntiantis. Quare si in aliquo casu Confessarius arbitretur consultam fore, vt Iudicè de hac re admoneat, quia alia etiam indicia innocentiam habentur: roget mulierem, extra confessionem sibi dicat, vt hoc ipsam Iudici significare deinde possit: quippe, qui persuasum sibi habere debet, Confessarium nihil omnino eorum, quæ in confessione sacramentali accepit, siue pro Reo, siue contra Reum sint, indicare.

QVÆSTIO IV.

Si femina coram Confessario constanter neget, se Sagam esse dicatque metu grauium tormentorum se maleficii crimen sibi in iudicio affinxisse, quid agendum?

Respondeo, & dico I. Si talis persona alia peccata sua rectè confiteri, ideoque sincerè agere videatur, à Confessario absolui debet.

Dico II. Confessarius deinde hortari debet mulierem, vt considerato dedecore, quod sibi, ac familiæ suæ infre-